

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради
Запорізького державного медико-
фармацевтичного університету
Протокол № 5 від 18.12.20 25

Введено в дію
Наказом ректора університету
№ 983 від 19.12.20 25 р.

Ректор, професор,
Запорізького державного медико-
фармацевтичного університету
 Юрій КОЛЕСНИК

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УКРАЇНСЬКА МОВА

(для слухачів підготовчого відділення
“Відкритий шлях до вищої освіти”)
(назва навчальної дисципліни)

напрям

підготовка до вступу у заклади вищої освіти
(назва напряму підготовки)

ВСТУП

Програма вивчення навчального курсу «Українська мова» складена відповідно до програми Зовнішнього незалежного оцінювання з української мови і літератури (затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України №77 від 03.02.2016 р.).

Опис навчальної дисципліни (анотація): навчальний курс «Українська мова» ґрунтується на отриманих під час навчання у середній загальноосвітній школі базових знаннях з української мови й інтегрується із загальнонаціональними вимогами підготовки школярів до зовнішнього тестування; закладає основи теоретичних знань з рідної мови, направлена на формування умінь грамотно застосовувати знання з української мови у своїй мовленнєвій діяльності (різні стилі і форми мовлення); закладає основи підготовки абітурієнтів із високим лінгвістичним рівнем грамотності та культури писемного й усного ділового мовлення.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальний курс «Українська мова» має на меті:

- по-перше, сформувати у слухачів підготовчих курсів медичного університету гуманістичний світогляд;
- по-друге, на основі вивчення, ґрунтовного й об'єктивного знання історії та теорії розвитку української мови як частини національної культури розвинути гнучке критичне наукове мислення;
- по-третє, підвищити загальнокультурний рівень, виховати високі моральні якості;
- по-четверте, вдосконалити вміння та навички застосування правописних норм української мови.

Завдання вивчення дисципліни:

На заняттях вивчаються орфографічні, орфоепічні, морфологічні та синтаксичні норми сучасної української мови, особливості української морфеміки, лексичні та фразеологічні рівні мови, пунктуаційні та стилістичні

засоби. Також слухачам курсів подаються основні відомості щодо теоретичних і практичних параметрів написання тексту власного.

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна.

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття абітурієнтами

компетентностей:

- *інтегральна*: здатність розв'язувати складні практичні проблеми і завдання в процесі навчання;
- *загальні*: здатність до вибору стратегії спілкування; здатність працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії; здатність спілкуватися рідною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватись другою мовою; здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і бути сучасно навченим.
- *спеціальні (фахові, предметні)*: професійні знання, вміння та навички фахового спілкування, володіння вербальними та невербальними засобами вираження думки.

Матриця компетентностей

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
1	Здатність розв'язувати складні практичні проблеми і завдання в процесі навчання;				
2	Здатність до вибору стратегії спілкування; здатність працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії	Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки	Вміти обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи	Використовувати стратегії спілкування та навички міжособистісної взаємодії	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
3	Здатність спілкуватися рідною мовою як усно, так і письмово.	Мати досконалі знання рідної мови.	Вміти застосовувати знання рідної мови, як усно так і письмово.	Використовувати при фаховому та діловому спілкуванні та при підготовці документів рідну мову.	Нести відповідальність за вільне володіння рідною мовою, за розвиток професійних знань.

4	Здатність до абстрактного мислення. аналізу та синтезу. здатність вчитися і бути сучасно навченим.	Знати способи аналізу, синтезу та подальшого сучасного навчання	Вміти проводити аналіз інформації, приймати обґрунтовані рішення, вміти придбати сучасні знання	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей.	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань.
5	Власне мовна компетентність	Знання базових мовознавчих понять з основних розділів сучасної української літературної мови	Базові лексичні, граматичні, стилістичні, орфоепічні, орфографічні	Внутрішня потреба вивчати і спілкуватися в професійному середовищі українською мовою як рідною, державною	Досвід самостійної предметної діяльності: навчально-пізнавальної, аналітичної, синтетичної та ін., здатність до самонавчання та продовження професійного розвитку
6	Мовленнєві компетентності	Знання базових мовленнєво-знавчих понять	Уміння використовувати засоби мови залежно від стилю мовлення; уміння редагувати власне та чуже мовлення	Здатність реалізувати задум у процесі мовленнєвої діяльності	Здатність до контролю, самоконтролю результатів мовленнєвої діяльності
7	Комунікативні компетентності	Знання мовних і немовних засобів і способів для висловлення думок, почуттів у різних сферах спілкування	Уміння доцільно використовувати засоби мови в практиці живого спілкування; уміння виправдано добирати вербальні і невербальні засоби для формулювання думок	Здатність встановлювати і підтримувати контакт із співрозмовником, змінювати мовленнєву поведінку залежно від комунікативної ситуації	Досвід особистої відповідальності за власну комунікативну поведінку, вимогливість до свого мовлення

Результати навчання:

У результаті вивчення навчального курсу «Українська мова» абітурієнти повинні:

- ґрунтовно оволодіти правописними нормами української мови;
- розрізняти стилі сучасної української літературної мови;
- удосконалити культуру усного та писемного мовлення;

- використовувати різні мовні засоби відповідно до сфери і мети висловлювання;
- вміти оперувати спеціальним термінологічним апаратом мовознавчого аналізу.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 132 години.

2. Інформацій обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. До історії становлення та розвитку української літературної мови. Фонетика та графіка (практичне заняття).

Мова як суспільне явище. Поняття «мова» та «мовлення». Функції мови. Українська мова серед інших мов світу. Історія становлення та розвитку української мови. Мова та держава.

Алфавіт. Звуковий склад української мови. Співвідношення букв і звуків. Основні випадки уподібнення приголосних звуків. Наголос.

Тема 2. Орфоепічні та орфографічні норми української мови (практичне заняття).

Поняття мовної норми. Принципи українського правопису. Орфографічні норми сучасної української мови. Ненаголошені голосні в корені слова. Чергування голосних і приголосних. Спрощення в групах приголосних. Орфоепічні норми української мови.

Тема 3. Будова слова (практичне заняття).

Будова слова. Корінь як значуща частина слова. Афікси та їх типи (префікси, суфікси, інтерфікси, постфікс). Правопис префіксів. Суфікси -ськ-, -зьк-, -цьк-, -ств-, -цтв-, -зтв-. Основа слова. Закінчення. Слова, що не мають закінчення.

Тема 4. Правопис слів із м'яким знаком й апострофом.

Правопис слів із м'яким знаком й апострофом.

Тема 5. Словотвір української мови. Правопис складних слів (практичне заняття).

Словотвір української мови. Спільнокореневі слова й форми того самого слова. Правопис складних слів.

Тема 6. Вживання апострофа та м'якого знака (практичне заняття).

Особливості вживання м'якого знака й апострофа в сучасній українській мові.

Тема 7. Лексика української мови за її походженням і вживанням (практичне заняття).

Шари лексики. Загальновживана лексика. Пряме й переносне значення. Власне українська лексика та запозичена.

Тема 8. Написання мотиваційного листа. Структура, вимоги, особливості.

Специфіка написання мотиваційного листа, його композиційні та стилістичні особливості.

Тема 9. Власні та загальні назви. Синоніми, антоніми, омоніми, пароніми (практичне заняття).

Власні та загальні назви. Правопис великої літери. Правопис імен по батькові. Синоніми, антоніми, омоніми, пароніми в сучасній українській мові.

Тема 10. Діалектизми, професіоналізми, архаїзми, неологізми в українській мові (практичне заняття).

Стилістично маркована лексика. Діалектна лексика та її види. Професіоналізми, архаїзми, історизми, неологізми в сучасній українській мові.

Тема 11. Фразеологія української мови. Правопис слів іншомовного походження (практичне заняття).

Фразеологія як розділ мовознавства. Види фразеологічних утворень. Синтаксична роль фразеологізмів.

Тема 12. Правопис слів іншомовного походження

Правопис слів іншомовного походження. Поточний тестовий контроль.

Тема 13. Морфологія сучасної української мови. Частини мови (практичне заняття).

Поділ на частини мови. Змінні і незмінні частини мови. Самостійні та службові частини мови. Вигук.

Тема 14. Іменник як частина мови. Граматичні категорії іменника (практичне заняття).

Іменник як частина мови. Граматичні категорії іменника. Рід, число, відміна, група. Правопис іменників.

Тема 15. Відмінювання іменників (практичне заняття).

Особливості відмінювання іменників I, II, III та IV відмін. Родовий відмінок II відміни.

Тема 16. Особливості правопису іменників.

Орфографічні особливості правопису іменників. Складні випадки стилістичного вживання іменників.

Тема 17. Особливості правопису іменників. Прикметник як частина мови (практичне заняття).

Особливості правопису іменників. Прикметник як частина мови. Граматичні категорії прикметника (рід, число, група, розряд за значенням)

Тема 18. Ступені порівняння прикметників. Відмінювання (практичне заняття).

Звичайний, вищий і найвищий ступені порівняння прикметників. Проста і аналітична форми ступенів порівняння. Особливості відмінювання прикметників.

Тема 19. Особливості правопису прикметників (практичне заняття).

Особливості правопису прикметників. Правопис відмінкових форм. Правописні норми ступенювання прикметників.

Тема 20. Особливості написання мотиваційного листа (лекція).

Специфіка використання інформаційного матеріалу у мотиваційному листі, підбір аргументованих прикладів зі сфери художньої культури (література, живопис, кіно) та з життя (історичне минуле, біографія відомої людини,

поточна історико-політична проблематика, власне життя) до власного висловлювання. Аргументація (психологічна та граматична).

Тема 21. Числівник як частина мови. Особливості правопису числівників (практичне заняття).

Числівник як частина мови. Граматичні категорії числівника (розряд за значенням, рід, число, відмінок) Особливості правопису кількісних та порядкових числівників. Особливості творення складних числівників.

Тема 22. Граматична характеристика займенника (практичне заняття).

Займенник як частина мови. Граматичні категорії займенника (розряд за значенням, рід, число, відмінок).

Тема 23. Особливості правопису займенників (практичне заняття).

Особливості правопису займенників різних розрядів. Частки -будь, -небудь у займенниках. Відмінювання займенників.

Тема 24. Особливості правопису займенників. Поточний тестовий контроль.

Орфографія займенника. Граматична і синтаксична специфіка.

Тема 25. Дієслово як частина мови. Особливості правопису дієслів, дієприкметників, дієприслівників (практичне заняття).

Дієслово як частина мови. Граматичні категорії дієслова (час, спосіб, дієвідміна). Особливості правопису дієслів, дієприкметників, дієприслівників. Дієприслівники активного й пасивного стану.

Тема 26. Граматична та орфографічна характеристика прислівника (практичне заняття).

Прислівник як частина мови. Особливості правопису прислівників. Орфографія прислівника.

Тема 27. Складнощі правопису службових частин мови та вигуків (практичне заняття).

Особливості правопису службових частин мови та вигуків. Правопис прийменників. Сполучники та їх види. Особливості правопису часток. Вигук.

Тема 28. Синтаксис української мови. Словосполучення, речення. (лекція).

Поняття про синтаксис сучасної української літературної мови. Синтаксичні норми. Словосполучення та їх види. Класифікація речень.

Тема 29. Члени речення (практичне заняття).

Синтаксис української мови. Синтаксичні норми. Словосполучення та їх види. Речення, типи речень. Члени речення.

Тема 30. Просте речення та розділові знаки в ньому (практичне заняття).

Просте речення. Типи речень. Розділові знаки в простому реченні. Ускладнене речення. Типи ускладнень. Синтаксичний розбір простого речення.

Тема 31. Види ускладнень простого речення (практичне заняття).

Однорідні члени речення. Звертання. Вставні конструкції. Дієприкметниковий та дієприслівниковий звороти.

Тема 32. Складне речення, його види.

Сполучниковий і безсполучниковий зв'язок у складному реченні. Складносурядні, складнопідрядні і безсполучникові речення.

Тема 33. Складне речення та розділові знаки в ньому (практичне заняття).

Складне речення. Типи складних речень. Особливості синтаксичного та смислового зв'язку в складному реченні. Розділові знаки у складному реченні. Синтаксичний розбір складного речення.

3. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Тема заняття	Кількість годин		
		усього	лекції	практичні
1.	До історії становлення та розвитку української літературної мови. Фонетика та графіка.	4	2	2
2.	Орфоспілні та орфографічні норми української мови.	4	-	4

3.	Будова слова.	2	-	2
4.	Правопис слів із м'яким знаком та апострофом.	2	-	2
5.	Словотвір української мови. Правопис складних слів.	2	-	2
6.	Велика та мала літера. Поточний тестовий контроль.	4	-	4
7.	Лексика української мови за її походженням і вживанням.	2	-	2
8.	Написання мотиваційного листа. Структура, вимоги, особливості.	8	8	-
9.	Власні та загальні назви. Синоніми, антоніми, омоніми, пароніми.	2	-	2
10.	Діалектизми, професіоналізми, архаїзми, неологізми в українській мові.	2	-	2
11.	Фразеологія української мови. Правопис слів іншомовного походження.	2	-	2
12.	Правопис слів іншомовного походження.	2	-	2
13.	Морфологія сучасної української мови. Частини мови.	4	-	4
14.	Іменник як частина мови. Граматичні категорії іменника.	2	-	2
15.	Відмінювання іменників.	2	-	2
16.	Особливості правопису іменників.	4	-	4
17.	Прикметник як частина мови.	2	-	2
18.	Ступені порівняння прикметників. Відмінювання.	2	-	2
19.	Особливості правопису прикметників.	2	-	2
20.	Числівник як частина мови. Особливості правопису числівників.	4	-	4
21.	Граматична характеристика займенника.	2	-	2
22.	Особливості правопису займенників.	2	-	2
23.	Дієслово як частина мови. Особливості правопису дієслів, дієприкметників, дієприслівників	4	-	4
24.	Граматична та орфографічна характеристика прислівника.	2	-	2
25.	Складнощі правопису службових частин мови та вигуків.	2	-	2
26.	Синтаксис української мови. Словосполучення, речення. Члени речення.	8	4	4
27.	Просте речення та розділові знаки в ньому.	2	-	2
28.	Види ускладнень простого речення.	2	-	2
29.	Складне речення, його види.	2	-	2
30.	Складне речення та розділові знаки в ньому. Підсумковий контроль	6	2	4
Усього за дисципліну		90	16	74

4. Тематичний план лекцій

№ п/п	Назва тем	Кількість годин
1.	До історії становлення та розвитку української літературної мови.	2
2.	Написання мотиваційного листа. Структура, вимоги, особливості.	8
3.	Синтаксис української мови. Словосполучення, речення. Члени речення.	4
4.	Складне речення та розділові знаки в ньому.	2
Разом		16

5. Тематичний план практичних занять.

Тематичний план

№ п/п	Назва тем	Кількість годин
1.	Фонетика та графіка.	2
2.	Орфоепічні та орфографічні норми української мови.	4
3.	Будова слова.	2
4.	Правопис слів із м'яким знаком та апострофом.	2
5.	Словотвір української мови. Правопис складних слів.	2
6.	Велика та мала літера. Поточний тестовий контроль.	4
7.	Лексика української мови за її походженням і вживанням.	2
8.	Власні та загальні назви. Синоніми, антоніми, омоніми, пароніми.	-
9.	Діалектизми, професіоналізми, архаїзми, неологізми в українській мові.	2
10.	Фразеологія української мови. Правопис слів іншомовного походження.	2
11.	Правопис слів іншомовного походження.	2
12.	Морфологія сучасної української мови. Частини мови.	2
13.	Іменник як частина мови. Граматичні категорії іменника.	4
14.	Відмінювання іменників.	2
15.	Особливості правопису іменників.	2
16.	Прикметник як частина мови.	4
17.	Ступені порівняння прикметників. Відмінювання.	2
18.	Особливості правопису прикметників.	2
19.	Числівник як частина мови. Особливості правопису	2

	числівників.	
20.	Граматична характеристика займенника.	4
21.	Особливості правопису займенників.	2
22.	Дієслово як частина мови. Особливості правопису дієслів, дієприкметників, дієприслівників	2
23.	Граматична та орфографічна характеристика прислівника.	4
24.	Складнощі правопису службових частин мови та вигуків.	2
25.	Синтаксис української мови. Словосполучення, речення. Члени речення.	2
26.	Просте речення та розділові знаки в ньому.	4
27.	Види ускладнень простого речення.	2
28.	Складне речення, його види.	2
29.	Складне речення та розділові знаки в ньому. Підсумковий контроль	2
Разом		76

6. Методи навчання

На практичних заняттях використовуються методи:

- Виконання вправ,
- Бесіда,
- Опитування,
- Ілюстративний.

7. Методи контролю

Для поточного контролю використовуються методи:

- Опитування,
- Самостійна робота,
- Тестовий метод.

Для підсумкового контролю використовується тестовий метод.

8. Форма підсумкового контролю успішності навчання - залік .

Оцінка за дисципліну визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового контролю (у балах), яка

виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, що присвоюється абітурієнтам – 200.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям з кожної теми та під час індивідуальної роботи викладача з абітурієнтами. При оцінюванні навчальної діяльності абітурієнтів необхідно надавати перевагу стандартизованим методам контролю: тестуванню, структурованим письмовим роботам, структурованому за процедурою контролю практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

ОЦІНКУ “ВІДМІННО” отримує абітурієнт, який твердо знає програмовий матеріал, глибоко його засвоїв, вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає, у відповіді якого тісно пов'язується теорія з практикою. При цьому студент не вагається з відповіддю при видозміні завдання, вільно справляється з задачами та питаннями другого та третього рівня оцінки знань, різносторонніми навиками та прийомами виконання практичних робіт. Практичні навички виконує без помилок, вміє в професійній діяльності ефективно використовувати набуті знання.

ОЦІНКУ “ДОБРЕ” отримує абітурієнт, який знає програмовий матеріал грамотно і змістовно його викладає, який не допускає значних неточностей у відповіді на запитання, правильно використовує теоретичні положення при вирішенні практичних запитань і задач, володіє необхідними навиками і технікою їх виконання.

ОЦІНКУ “ЗАДОВІЛЬНО” отримує абітурієнт, який знає основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність у викладанні програмового матеріалу і відчуває труднощі при виконанні практичних навиків або виконує їх з істотними помилками, з помилками вирішує ситуаційні задачі третього рівня контролю знань.

Оцінку “НЕЗАДОВІЛЬНО” отримує абітурієнт, який не знає значної частини програмового матеріалу, допускає значні помилки у його викладанні, невпевнено, з великими труднощами виконує практичні навички.

Шкала оцінювання

Кількість балів	Оцінка за чотирибальною шкалою
170-200	Відмінно
140-169	Добре
110-139	Задовільно
Менше 110	Незадовільно

9. Методичне забезпечення

1. Методичний комплекс для проведення семінарських занять:
 - завдання для письмових робіт на кожне заняття.
 - комплект тестових завдань для поточного контролю знань.
 - ілюстративний матеріал до кожного заняття.
 - методичні рекомендації для абітурієнтів.
2. Методичне забезпечення тестового контролю:
 - база тестів та ключів до них.

10. Рекомендована література

1. Авраменко О. Власне висловлення Авраменко ЗНО 2023 Українська мова та література. – К.: Грамота, 2021. – 72 с.
2. Авраменко О.М., Дідух Т.І., Чукіна В.Ф. Українська мова та література: Власні висловлення: Рекомендації щодо написання власного висловлення. Критерії оцінювання. Зразки власних висловлень. – К.: Грамота, 2018. – 104 с.
3. Білецька О. Українська мова. Комплексна підготовка до ЗНО і ДПА 2022. – К.: Підручники і посібники, 2021. – 544 с.
4. Демченко Н.І., Карась Г.І., Сидоренко Л.О. ЗНО 2016. Українська мова і література. Збірник типових тестів ЗНО. – К.: Український центр підготовки абітурієнтів, 2018. – 120 с.
5. Жовтобрюх В. Українська мова та література ЗНО 2019. Типові тестові завдання. – К.: Літера, 2018. – 160 с.
6. Заболотний В. Українська мова та література. Повний курс підготовки до ЗНО 2019 та ДПА. – К.: Літера, 2018. – 416 с.
7. Куриліна О. ЗНО 2023 Українська мова та література. Збірник завдань 20 варіантів – К.: Абетка, 2022. – 240 с.
8. Калинич О. Українська мова. Посібник для підготовки до ЗНО. – Тернопіль: Астон, 2021. – 384 с.
9. Копитіна І. Українська мова у визначеннях, таблицях і схемах для учнів 5–11 класів та абітурієнтів. Серія «Рятівник». – К.: Ранок, 2018. – 128 с.
10. Куриліна О. Українська мова та література: ЗНО 2019. Довідник + тести. Повний повторювальний курс. – К.: Абетка, 2018. – 624 с.
11. Літвінова І.М., Гарюнова Ю.О. Українська мова і література. Власне висловлювання. ЗНО 2022. Робочий зошит. – К.: Літера, 2021. – 96 с.
12. Ткачук Т. Українська мова : комплексне видання для підготовки до ЗНО і ДПА 2019 : Ч. 2 : довідник. К.: «Навчальна книга – Богдан», 2018. – 288 с.
13. Жовтобрюх В., Паращич В. Українська мова та література в тестах до ЗНО 2023. Енциклопедія. – К.: Ранок, 2019. – 496 с.
14. Чукіна В. Граматика української мови в таблицях та схемах. – К.: Логос, 2018. – 144 с.